

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์: การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน ของกลุ่มโรงเรียน
ประถมศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน: นายปราโมทย์ อูปถัมภ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: สาขาวิชาประถมศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

อาจารย์ ดร. วรรีตัน	ไวยกุล	ประธานกรรมการ
อาจารย์ไพฑูริย์	อุ้นโน	กรรมการ
รองศาสตราจารย์วิภา	วโรตมะวิฑู	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน พฤติกรรมของครูและนักเรียน ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 9 โรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนชายแดนพัฒนา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ศึกษา โดยศึกษาห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 ห้องเรียน ครูจำนวน 8 คน และนักเรียนจำนวน 265 คน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการสังเกตห้องเรียนละ 3 ครั้ง ทั้งระยะ เวลาห่างกันประมาณ 3-4 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่หาความสอดคล้องตลอดจน ใช้วิธีเชื่อมโยงข้อมูล ผลการศึกษามีข้อค้นพบ ดังนี้

1. สภาพของกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนชายแดนพัฒนาประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียน มีครู 80 คน นักเรียน 1,877 คน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาและผู้อพยพ โรงเรียนแต่ละแห่งมีการกระจายตัวอยู่ห่างกัน ประมาณ 2-3 กิโลเมตร
2. สภาพของโรงเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ จะมีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบเชิงเขา ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีทั้งห้องเรียน ในอาคารไม้และอาคารคอนกรีต สภาพห้องเรียนและอุปกรณ์บางส่วนชำรุดและมีจำนวนไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน จำแนกตามพฤติกรรมการดูแลเอาใจใส่จากครู นักเรียนได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 ห้องเรียนที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จะมีการจัดตกแต่งอย่างสวยงาม สะอาด น่าสนใจ การจัดที่นั่งของนักเรียนมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน วัสดุอุปกรณ์ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ

ครูใช้เวลาในการทำงานสำหรับนักเรียนและห้องเรียนมาก ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการรักษาสภาพและความเป็นระเบียบของห้องเรียน นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในห้องเรียน มีวินัยในตนเองปฏิบัติกิจกรรมด้วยความมั่นใจ ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้

2.2 ห้องเรียนที่ได้รับการดูแลเอาใจใสน้อย มีการจัดตกแต่งห้องเรียนไม่มากนัก นักเรียนเลือกนั่งอย่างอิสระ รูปแบบของการจัดที่นั่งเป็นแนวแถว ไม่มีความเป็นระเบียบของการ จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์

ครูไม่ได้ให้ความสำคัญของความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสะอาดของห้องเรียนมากนัก นักเรียนยังต้องอาศัยคำสั่งในการปฏิบัติจากครู ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. การจัดบรรยากาศในห้องเรียน จำแนกตามลักษณะปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียน ได้เป็น 3 แบบ คือ

3.1 บรรยากาศแบบเป็นกันเอง ครูจะให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนมาก มีการวางแผนการทำงานล่วงหน้า ให้ความสำคัญกับนักเรียนเต็มที่ มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล นักเรียนมีความใกล้ชิดกับครู มีความเชื่อมั่นและมีวินัยในตนเอง มีการร่วมมือและช่วยเหลือกันในการทำงาน

3.2 บรรยากาศแบบปล่อย ครูไม่ได้ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนมากนัก ใช้วิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นหลักในการทำงาน มีเวลาให้กับนักเรียนน้อย ไม่ค่อยกระตุ้นการแสดงออกของนักเรียน นักเรียนขาดความมั่นใจในการทำงาน

3.3 บรรยากาศแบบควบคุม ครูควบคุมพฤติกรรมนักเรียนด้วยอำนาจอย่างเข้มงวด ใช้วิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นหลักในการทำงาน มีเวลาให้กับนักเรียนน้อย นักเรียนไม่เต็มใจในการปฏิบัติตามคำสั่งของครู ขาดวินัยและความรับผิดชอบในตนเอง ภายในชั้นเรียนมีการแบ่งกลุ่มระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน พบว่าเกิดจากปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

4.1 สภาพห้องเรียน ห้องเรียนที่มีความเหมาะสมด้านสุขลักษณะ และมีความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ จะมีผลต่อการจัดการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

4.2 ตัวครู บุคลิกลักษณะเฉพาะตัว ความตั้งใจในการทำงาน และรูปแบบของการปกครองชั้นเรียนของครู จะมีผลโดยตรงต่อรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน

4.3 ตัวนักเรียน จำนวนนักเรียนที่พอเหมาะ ลักษณะของวัฒนธรรม ความเชื่อและการปฏิบัติที่ต่างต่างกัน จะมีส่วนกำหนดลักษณะสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

2.1 The organized classrooms. For the most part the surroundings of the classrooms looked neat and clean and the seats were arranged in flexible ways relevant to different instructional activities. Materials and equipments were kept in appropriate places.

Teachers spent much time in working with students and classrooms. Students participated in keeping the rooms and the order of the classes. They were proud of their classes, confident in doing activities with self-discipline.

2.2 The less-organized classrooms. Students were free to select their seats which were clearly and permanently arranged. Teaching materials were not kept in their places and the rooms looked untidy.

Teachers spent less time with the classroom arrangement, and were unaware with the orderly surroundings. Students were likely lack of self-confident in doing activities.

3. The organization of classroom atmosphere.

Three types of atmosphere were found in classroom organization :

3.1 Friendly atmosphere. Teachers planned the lessons together with students ahead of time, worked cooperatively with students and supported their learning individually.

3.2 Permissive atmosphere. Teachers solved problems facing at hand and kept time short with students. Students felt unconfident at work.

3.3 Controlled atmosphere. Teachers strictly employed authoritative power to influence students' behaviors. They kept time short with students and did not planned ahead of time. Lack of discipline and split into groups were found among students.

4. Factors related to classroom surroundings management.

Three main factors found were as follows:

4.1 Classroom conditions. Classrooms with fully-supplied with teaching materials and equipments and healthy would enhance learning.

4.2 Teachers. Teachers' characteristics, good determination, and classroom management styles affected classroom organizations.

4.3 Students. Appropriate number of students per classroom, students' culture aspects, beliefs, and practices affected classroom atmosphere.